

4146

ՔԵՐԱԿԱՆ - ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ Յ. Յ. ԶԱԳՄԱԳՃԵԱՆ

491.99-8

4-13

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի. Ա. ԵՐԱՆ, ՊՈՍԹԸՆ

ՔԵՐԱԿԱՆ - ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՔԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵՁՈՒ Ա. ՏԱՐԻ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

491.99-8

9-13

ՊԱՏՐԱՍՏԵՑ Յ. Յ. ԶԱԳՄԱԳՃԵԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Ի. Ա. ԵՐԱՆ, ՊՕՍԹԸՆ

2014

COPYRIGHT 1916, By
E. A. YERAN, BOSTON, MASS

ALL RIGHTS RESERVED
ԱՄԷՆ ԻՐԱՆՈՒՆԻ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ

24343-61

2002

ՅԱՌԱՋԱՐԱՆ

Հայաստանի աննախընթաց տագնապը բնականօրէն կը մղէ մեզ, մնացեալ հայերս, աւելի սերտօրէն փարելու մեր ազգային գոյութեան, և աւելի ևս սիրելու մեր գեղեցիկ լեզուն, հնագոյն քաղաքակրթութեան մը այդ հոյակապ աւանդութիւնը: Այս ուղղութեամբ ամերիկահայութեան մէջ տեսնուած շարժումը սրտի գոհունակութիւն կը պատճառէ:

Ազգային աղէտը ներկայիս փակած է մեզ համար դասագրքերու աղբիւրը, երբ անոնց ամենէն աւելի պէտքը ունինք: Ուստի չգրկելու համար ամերիկահայ մանուկները իրենց մայրենի լեզուի ուսումէն՝ ձեռնարկեցինք պատրաստել այս գրքոյկը:

Այս առթիւ կուզենք ծնողքներու և ուսուցիչներու ուշադրութեան յանձնել այն մէթոտը որուն հետեւած ենք՝ իբրեւ լաւագոյն եղանակը ուսուցման: Դեռ մօտիկ անցեալի մէջ վարժապետները պարապ տեղ ուժ և շունչ կը վատնէին իրենց խնամքին յանձնուած մանուկներուն սովորեցնելու երեսունըութը տարբեր գիրերու ձևերն ու անունները, յոգնեցնելով անոնց մատղաշ ուղեղները և զոհելով անոնց թանկագին ժամանակները: Մանուկը՝ հակառակ իր բնազդական ըմբոստացումին՝ կը ջանար այդ անհրապոյր ձևերը և անոնց խորհրդաւոր անունները թխմել իր յիշողութեան մէջ, առանց գիտնալու թէ անոնք ի՞նչ նպատակի պիտի ծառայէին. այդ ջանքը կ'ընէին պարզապէս հնազանդած ըլլալու համար իրենց մեծերուն: Երբ տղան վերջապէս յաջողէր այդ նախնական աշխատանքը գլուխ հանել, կ'սկսէր երկրորդ և աւելի տաղտկալի գործը, հեգելու գործը: Առանց

լիովին ըմբռնելու գիրերուն պաշտօնը՝ տղան կը ստիպուէր անոնց անունները տալով վանկ մը շինել: Յաճախ մանուկը իր ողջ մտութեան հետեւելով գիրերուն անունէն մօտիկ հնչում մը կը հանէր, օրինակ «գիմ» «այբ» գիմա կամ գիմաբ, «եէչ» «է» եէչէ. և ի գարմացում իրեն կը յանդիմանուէր սխալ հնչելուն համար:

Պատիկները ընդհանրապէս բաւականին սրամիտ են քանի մը շաբթուան մէջ կարգաւ սորվելու համար, եթէ ուղիղ մէթոտով դասերը ուսուցունին:

Զգուշանալու գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են. —

Նախ՝ մի աշխատիր ամբողջ գիրերը մէկ անգամէն սորվեցնել: Տղու բնականօրէն պրպտող և խուզարկու միտքը ուէ՛ բաւականացում չ'ստանար այդ խորհրդաւոր ձևերը գոց ընելով: Ամենէն առաջ անոր տուր քանի մը գիրեր և անոնցմով վանկեր ու բառեր, այսպէսով իւրաքանչիւր գիր գաղափարի մը կամ առարկայի մը հետ ընկերակցած ըլլալով՝ տղու մտքին այնպիսի գոհացում կուտայ որ այլևս ան չկրնար մոռնալ: Ան իր սորված գիրերը՝ անհատապէս կամ խմբովին՝ կարող պիտի ըլլայ ճանչնալ ուէ գրքի կամ գրութեան մէջ:

Երկրորդ՝ գիրերէ վանկեր կազմելու ատեն մի չփոթեցնէր տղան, անուններով հնչում մը գոյացընել աշխատելով: Մի՛ սորվեցնէր, «եէչ» «այբ» եա, այլ՝ «եը» «ա՛» եա. «գը» «ի՛» «նը» գին. ջանա տալ իւրաքանչիւր գիրի հնչումը, պզտիկին առաձգական միտքը անոնց հաւաքական հնչումը անմիջապէս կը հասկնայ այդ ձևով:

Այս գրութիւնը կը յանձնարարենք ոչ միայն իբրեւ նոր թէօրի մը, այլ նաև իբրեւ առողջ սկզբունք մը փաստուած մեր անձնական փորձառութեամբը:

Անա Վարդուհին
Կերթայ վարժարան,
Ունի ի ձեռին
Մի այբենարան:

Վարդուհին կարդայ
Ջայնով՝ այբ, բէն, գիմ,
Վարժուհին խնդայ.
«Կեցցէ՛ս, աղուոր իմ»:

Պէտք է՝ որ բոլոր
Մանուկներն աղուոր,
Ամէն օր կարդան
Իրենց քերական:

m p q r t u v
 s l r c ru z y h
 i n o p j u z w
 e y z n u v y r
 g l y f o s

U F G H I J K L
 P Q R S T U V W
 X Y Z a b c d e f
 g h i j k l m n
 o p q r s t u v

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

w p q r t u v
 s l r c ru z y h
 i n o p j u z w
 e y z n u v y r
 g l y f o s

U F G H I J K L
 P Q R S T U V W
 X Y Z a b c d e f
 g h i j k l m n
 o p q r s t u v

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

ՔԵՐԱԿԱՆ - ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ա Ա հ Հ

ահ հա ահա

ս

հա սա հաս

ա սա ապա սահ սաս

ալ

ալ հալ ահա հալ

աւ հա սա հաս

ալ հալ ահա հալ

կ Կ
կա աղ հաղ պաղ կապ
պա հաղ պահաղ հայ Հայկ
Հայկ աղ Հայկաղ

Ր Ր
ար րա ա րա արա
պա պար կա պար կապար

հայ հայր
ահա, հայր, կապար:

Ս Ս
սա սա կաս պաս հաս սաս
հաս աղ հասակ սահ աղ սահակ

սա սա կաս պաս հաս սաս
հաս աղ հասակ սահ աղ սահակ

Ի Ի
կի պի հի սի իկ իպ իս
ասի կիսի պասի հակի հայկի
ահա հասակ Հայկի կապար Հայկաղի
կապի կապիկ կապիկի կարասի
պար իկ պարիկ կապ իկ կապիկ
հաս իր հասիր սի սիր սիրակ
Սիրակ, հասիր, ահա կապիկ

Մ Մ
մա մամա մայ մայր
մայր իկ մայրիկ հայր իկ հայրիկ
իմ մի մի աղ միակ
մամաս միակ մայրս մայրիկս
հայրս հայրիկս

մայր իկ մայրիկ հայր իկ հայրիկ
մամաս միակ մայրս մայրիկս

ու ն Ն

ան նա Աննա նի նիկ
անի նանի նանիկ Աննիկ
ու կու մու ուս պուկ պապուկ
ունի Աննիկ ունի մի կապար
ունիմ ունիս պա նիր պանիր
Սիսակ ունի պանիր ահա մի մուկ

ը Ը Է Ե

կը մը եկ եմ եր մե մեր
ես են մու կը մուկը մուկեր
մուկերը սիրեմ սիրեմ կը սիրեմ

մուկերը պանիրը կը սիրեն

կը սիրեմ հայրիկս կը սիրեմ մայրիկս

*ունիմ ունիս պա նիր պանիր
Սիսակ ունի պանիր ահա մի մուկ*

հայրիկս ու մայրիկս կը սիրեն իս

կե ըս կուր կերակուր

ես կերակուր ունիմ կերակուրը կը պակսի

ես եակ սեն եակ սենեակ

Ամերիկա Պապիկը նամակ

է է

կը սիրեմ կը սիրես կը սիրէ

նը կար նկար կը նկարեմ

Ամէն մանուկ իր մայրը կը սիրէ

Սիրականը մանուկին պէս կուլայ

Մայրիկը կար կը կարէ:

մէ նէ մէն ամէն

Հայրիկը մուկ կը նկարէ
եւ նկարը կը պահեմ:

Լ Լ
ալ լա ել նեկ ելնեկ լամ լա
ընեկ իլ սահիլ
Նս ալ կը սիրեմ նկարեկ հայրիկի պէս
մուկ մըկնիկ մկնիկ
մկնիկը լաւ նկարէ նկարը լաւ է:

տ Տ
տա տի տատի տատիկ
տաս տասը տու տուն
Տատիկ, տունը տասը սենեակ ունի:
Տես այս պատ պատկեր պատկերը
Տես այս պատկերը մուկին պատկերն է:

*Ես ալ կը սիրեմ նկարիմ ընկեր
Այս ալս պատկերը հայրիկիս է*

ջ Ջ

էջ մէջ մէջէն տան մէջ
Պատկերին մէջ կը տեսնեմ
կատու մը եւ մուկ մը
կայ տայ կուտայ կը սոս կայ կը սոսկայ
Մարիամ, նայէ այս պատկերին
Մուկը կը սոսկայ կատուէն:

շ Ղ

Աղ աղալ աղել աղէ աղէկ Ղա աղա
եղայ տղա տղայ աղէկ եղայ
Սիսակը աղէկ տղայ է:
Մարիամը աղէկ աղջիկ է:

աղու աղուէս աղուոր նուարդ

Նուարդ աղուոր աղջիկ է.

Ասիկա սիրուն աղուէսի մը պատկերն է:

խ և

խա աղ խաղ խաղալ խաղաղ պաղ

Պաղ ջուր խմէ:

Կը սիրեմ պաղ ջուր խմել:

Պաղ ջուր մի խմեր, կը պաղիս:

Հայրիկս կը սիրէ Հայաստանի

պաղ ջուրերը:

խաղ ող խաղող

Աղուէսը կը սիրէ խաղողը: Աղուէս մը

կը ջանար պաղ ու կարմիր խաղողը ուտել:

Պետիկը կը խաղար իր ընկերներու հետ:

Մայրը ըսաւ. «Պետիկ ջան, սիրուն տղաս, եկուր տուն.

Հիմա հայրիկը կը հասնի.

Կերակուրը պատրաստ է»:

վ վ

վա վան վար վաղ վաղը

վահէ վեր հով հովիկ սով սովրիլ
կատակ սովրիլ, խաղալ սովրիլ, ուտել
սովրիլ, լաւ ուտել սովրիլ, ջուր խմել
սովրիլ, ապրիլ սովրիլ, լաւ ապրիլ
սովրիլ, պարել սովրիլ:

վրա վրայ վկա վկայ վնաս

վրաս վկան վտակ վարկ պարկ հարկ
Տատրակը տան կտուրին վրայ կը նստի:

ո ո

ո ոս ոտ որ ող ոխ

ոստ ոսպ ոսկոր ողջ

սո տո զո խոր հոր խոտ
Ով ովսանա

Պետիկը խոտին վրայ կը խաղար.
Իրիկունը վրայ կը հասնէր. Պետիկը տուն
պիտի ըլլար:
Պետիկը կուլար որ իրիկունը կանուխ
կ'ըլլար:
Մայրիկը պատուհանէն նայելով տեսաւ որ
Պետիկը կուլար: «Պետիկ, աղուոր տղաս,
մի լար, տուն եկուր»), ըսաւ:
Պետիկի պատասխանն էր. «Մայրիկ, ես կը
սիրեմ երկա՛ր, երկար խաղալ»:

ւ ի
աւ եւ և ւա ուա տուաւ
տարաւ եկաւ սեւ սեւ հասաւ
տեսաւ արեւ արեւ:

Իրիկունը եկաւ. Պետիկին հայրը հասաւ.
Պետիկին հայրը տեսաւ որ Պետիկը կուլար:

Հայրիկը Պետիկը տուն տարաւ:
Պետիկը հայրիկին ըսաւ.
«Հայրիկ, արեւը կանուխ մարը մտաւ»:

չ Զ
չա չէ չո չի չու ոչ
ինչ ինչո՞ւ ի՞նչով չոր նաւ
ոչ խար չորս ոչխար ունի:
խոտը կը չորնար:
Պետիկը չար տղայ չէ.
Միայն կը սիրէ երկար խաղալ:

ց Ֆ
ցա ցան ցախ ցաւ ցե ցեխ
աւելի ցախաւել ցու ցուրտ ցոյց
հարցուց հարցնել կպցնել
լը մըն ցաւ լմնցաւ

Պետիկին հայրիկը հարցուց.
«Ի՞նչ կ'ընէիր, Պետիկ,
ի՞նչով կը խաղայիր:

Պետրիկը սլատասխանեց.

«Հողէ տունով կը խաղայի»:

— «Լաւ, ինչո՞ւ չի խաղայի», հարցուց
հայրիկը:

«Տունս չի լմնցաւ», ըսաւ Պետրիկը.

«Արեւը մարը մտաւ, ու մայրիկը իս տուն
կանչեց:

Տունս մնաց անկատար. տունս չկրցայ լը-
մընցնել»:

դ Դ

— դա ադ Ադամ դու դուն

դէ դեղ դի դիր

դնել դրա դրամ դրացի դրկից

դէպ դպ դպրոց

Տան մէջ սեղանին վրայ կայ մի դանակ:

Դանակով հաց կը կտրեն:

Մանուկը դպրոցին մէջ դաս կը սորվէր:

Ամէն ատեն դասին վրայ չէր նայեր:

Դասատուն տեսաւ և հարցուց ուր կարդալը:

Մանուկ չի կրցաւ սլատասխան տալ եւ
ամչցաւ:

ռ Ռ

առ սակառ վառ վառեակ

հաւը վառեակներ ունի

առ սա սակառը

Պտուղով լեցուն սակառը առ եւ տուն տար:

Ջուրը կը սառի սաստիկ ցուրտէն:

զ Գ

զա զամ զան զալ

կուգամ կուգաս կուգայ

զըլ զլ զլխարկ

Հայրիկը տուն կուգայ. զլխարկը զամէն
կը կախէ. կը նստի նստարանի վրա եւ իմ
հետ կը խաղայ:

զառ զառնուկ գիր գրէ գրել

Արամը սիրուն գառնուկ մը ունէր, որ մա-
յելով, մէ՛ մէ՛ ընելով անոր ետեւէն կու-
գար:

Դպրոցի մէջ կարգաւ եւ գրել կը սորվիմ:

Գառնուկը գայլէն կը վախնայ:

Հովիւը գառնուկները ե ոչխարները գայլէն
հեռու կը պահէ:

Գայլը կատաղի կենդանի մըն է.

Գառնուկները ուտել կը ջանայ:

Գառնուկը խոտ կուտէ. միս չուտեր:

Գայլը մսակեր է, խոտ չուտեր:

զ Զ

զա ազ զո ոզ զանի

զաւ աի զաւակ զով ոզնի ազով

զարդ զանգակ Զարեհ Զաւէն

զուրկ զարկ զարնել ուզել

Զարեհ հայրիկին գլխարկը գլուխը դրած

ուրախ կը վազէր:

Հով մը եկաւ եւ գլխարկը գլուխէն նետեց:

Գլխարկը գետնի վրա կը գլորուէր:

Զարեհ գլխարկի ետեւէն կը վազէր ու չէր
կրնար հասնիլ:

Մարդ մը տեսաւ եւ խնդաց:

Գլխարկը առաւ ու Զարեհին տուաւ:

Զարուհի Զապել Զմրութա Զարմայր

Զատիկ զին ուոր զինուոր

Զաւէնը տղոց հետ զինուոր կը խաղար:

Արտի մէջ զոյգ մը առոյգ եղներ տեսան

Եւ սոսկումով վազեցին ետ:

Վազրը կատաղի գազան մըն է:

թ Թ

թա թաթ թագ թակ թաղ թան թաց

թե թել թեւ թե թի թիւ թեռ

թի թեռ թիթեռնիկ թու թուկ թութակ

Թե Թեւ Թըռ չուն Թռչուն
Թռչունը Թեթեւ Թեւերով կը Թռչի:
Թիթեռնիկը կը Թռչաի խոտերու մէջ:

Թռուցիկ

Գէորգը Թռուցիկ կը
Թռցնէր:
Թռուցիկը վեր վեր
կ'ելնէր.
Գէորգը երկար երկար
Թեւ կուտար անոր.
Թռուցիկի պոչը կը
տատանուէր հովի
հետ:

Յ

յա յատուկ

յո ոյ ոյս յոյս
ՅարուԹիւն յատկու-
Թիւն Թակոյկ մակոյկ

ՅարուԹիւնը յանցաւոր չէ:
ՅարուԹիւնը դպրոց կերթայ:

Բ

բա բառ բան բակ բալ բաւ
բաղ բանալի բառարան բաւական
բախտ բաց Յակոբ բուրդ
Դուռը բաց է բախտս բաց է
Յակոբը բաւական լաւ է:

եղ բայր եղբայր բոյն
եղբայրս «Բամբ որոտան» կ'երգէ:
Յակոբը Պետրոսին եղբայրն է:
Բէնեամինը իմ եղբայրս է:
Թռչունը բոյն ունի եւ անոր մէջ
հաւկիթներ կը պահէ:

բուն բն բնու Թիւն բնութիւն
Բնաւ բարկանալ բարեկամ բոլոր
Բոլոր բարեկամները կարդալ կը սիրեն:
Բնաւ մի բարկանար խաղի մէջ:

Ժ

Ժա Ժամ աժ խաժ խաժակ

Ժամանակ ժառանգ ժայռ ժապաւէն

կարժառ ժանեակ ժամացոյց

Նս պզտիկ ժամացոյց մը ունիմ:

Ժամացոյցը ցոյց կուտայ ժամը:

Ժամանակը արագ կ'անցնի:

Ժողովել ժողով ժողովուրդ

Ժողովը ժամը ութնին է:

Դպրոցը առտուն ժամը իննին կը բացուի:

Ժուժկալ ժանդ բուժել ուժ ոյժ

ուժով յոյժ գոյժ վատոյժ

Ժլատ ազահ ըսել է:

Ժուժկալութիւն համբերութիւն ըսել է:

Ծ Շ

ծա ած ծե ծեծ ծի ծիծ

ծուծ ծուծ ծունկ ծամ ծամել

ծակել ծածուկ ծաւի ծիծեռնակ

Պզտիկ աղջիկը ծաւի աչեր ունի:

Գրիչը ինծի տուր:

Ծիծեռնակը սիրուն թռչուն մըն է:

ըսկիզբ սկիզբ ծառ ծխածան

Ծիծեռնակը գարնան սկիզբը կուգայ:

Ծիծեռնակը մեր երկրի գարնան աւետարերն է:

Ծիծեռնակը մեծ ծառի մը վրայ

բոյն մը ունի:

Ծխածանը գեղեցիկ գոյներու կամար մըն է:

սըրս կել սըրսկել սըսկել

Եթէ ջուր սըսկեմ արեւու լոյսին դէմ,

ջուրի կաթիլները ծխածանի պէս

սիրուն գոյներ կ'առնեն:

Կերակուրը լաւ ծամելով մարդ իր

առողջութիւնը լաւ կը պահէ:

ծուխ ածուխ ծխան

ծխ նե լոյզ ծխնելոյզ

Երբ առտուն մայրիկը կըրակը կը վառէ՝

ածուխին ծուխը ծխնելոյզէն վեր կ'ելնէ:

Կըրակը չվառիր եթէ ծուխը ծխանէն

գուրս չելնէ:

ձ Ձ

ձա ձադ ձախ ձե ձեռն ձայն
 ձի ձիաւոր ձիդ ձուկ բարձ
 ձըկ ձկ ձկնորս բարձր ձը մեռ ձմեռ
 Երուանդը բարձր ձայն ունի:
 Ձապելը աղուոր ձեռագործներ ունի:
 Ծիծեռնակը ձմեռ չեղած կը թողու մեր եր-
 կիւրը եւ հեռու տեղեր կ'երթայ:
 Ձմեռ ատեն ձիւն կուգայ:
 Դրացի տղաները ձիւնգնդակ կը խաղան:
 Ձորի մէջ գետակ մը կայ:
 Ձկնորսը ջուրին եղերքը նստած ձուկ
 կ'որսար:
 «Ձայն տուր ո՛վ ծովակ» երգը գիտեմ ես:
 Խնձոր Խնձորենի տանձ տանձենի
 Ղեղճ Ղեղձենի

ճ Ծ

ճա ճաղ ճառ ճանճ ճաճանչ լաճ
 ճե ճեմ ճերմակ ճառագայթ

ճիգ ճըգ ճգ ճգնաւոր կարճ մաճ
 ճրագ ճամբայ ճակատ ճիւղ
 Ճանճերը աղտոտ միջատներ են:
 Ճագարը սիրուն սղտիկ կենդանի մըն է:
 Լիճ Լճակ Կաւիճ Վաճառական
 Վանայ Լիճը ծովակ մըն է:
 Ճարպիկ արհեստաւոր
 Ճարտար արհեստաւոր
 Կաւիճով կը գրեն գրատախտակին վրայ:
 Կը հաճի՞ս կաւիճը ինծի տալ:
 Ճանճերը եւ մթղուկները ճրագի լոյսին
 կուգան:
 Խնձորենիին ճիւղերը ճերմակ ծաղիկներով
 կը ծածկուին գարնան:

չ Շ

չա չատ չու չուտ չուչան չուն
 չէ չէն չի չիւ չո չող
 չողգամ չիտակ չիրակ չուրջ

Մեր տունը պղտիկ շուն մը կայ:

Սարգիսը հացի կտոր մը առաւ եւ շոնւին
ցուցուց.

Շունը վազեց իր պոչը շարժելով՝ հացի
կտորը բռնելու:

Սարգիս վազեց, շունն ալ ետեւէն վազեց
հացին համար:

Սարգիս կատակ կ'ընէր:

Շունը բարկացաւ եւ սկսաւ հաջել:

Սարգիս հացի կտորը նետեց վեր.

Շունը ցատկեց վեր եւ բերնով բռնեց զայն:

Շուրջի տղաները նայելով կը զուարճա-
նային:

փ ֆ

փա ափ փառ Փառնակ փափուկ
փայլ փայլուն փուռ փունջ փնջիկ
փունջ մը ծաղիկ
լուսինը կը փայլի արծաթի պէս

Յարութիւնը անգամ մը դպրոցէն շատ կա-
նուխ տուն եկաւ:

Մայրիկը անոր հարցուց.

«Ի՞նչպէս այսպէս շուտ եկար. դպրոցէն
փախա՞ր, ի՞նչ ըրիր»:

Յարութիւնը պատասխանեց.

«Ես դպրոցէն չփախայ, մայրիկ. կամաց
կամաց քալելով եկայ»:

ք ֆ

քա քար քաղ քաղել աք քաղաք
կառք գիրք փափաք հաւաքել Առաքել
Քաղաքէն դուրս ելանք դաշտը երթալու ու
ծաղիկներ քաղելու:

Առաքել, քանի՞ գիրք ունիս:

Ես երկու գիրք ունիմ:

Շատ փափաք ունիմ հայերէն գրել կարդալ
սորվելու:

օ օ

օր օրօր օրօրոց օգուտ օտար

օգտակար օգնական օտարական օրօրանք
օժիտ օժտել օժտուած օձ օձապտոյտ

Մայրիկը օրրանը կ'օրորէ:

Մենք Ամերիկայի մէջ օտարական ենք:

Քաղաքացի ըլլալ օգտակար է:

Հայոց երկիրը չենք մոռնար:

Ամէն օձ թունաւոր չէ, բայց ատելի է:

Փ Ծ

Փա Փէ Փէս Ծրանսա Փրանսերէն
Թիւրքերը Փէս կը զենեն:

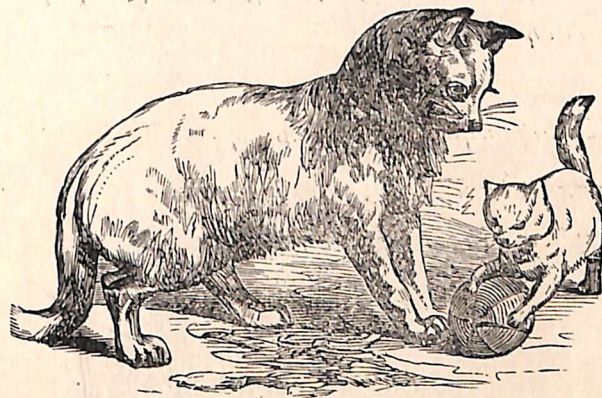
Ծրանսերէնը գեղեցիկ լեզու մըն է:

Գալիֆօրնիայի մէջ երկու քեռի ունիմ:

Ֆլօրիտա եւ Գալիֆօրնիա տաք նահանգ-
ներ են:

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒ Ա.

ԿԱՏՈՒՆ ԵՒ ԻՐ ԶԱԳԸ

Տես այս պատկերը.

Ի՞նչ կը տեսնես այս պատկերին մէջ.

Պատկերին մէջ կը տեսնեմ կատուն եւ իր
ձագը:

Զագը գնդակի հետ կը խաղայ:

Մայրը թաթերը գնդակին ետեւը դրած է:

Զագը իր թաթերով գնդակը կը բռնէ:

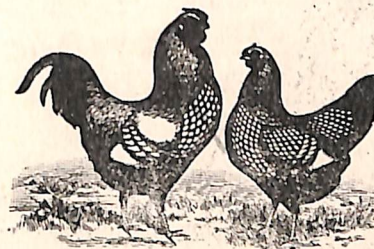
Պզտիկ կատուները շատ կը սիրեն գնդակով
խաղալ:

Նրբ գնդակը կը գլտորի, պղտիկ կատուն կը
ցատկէ եւ թաթիկներով զայն կը բռնէ:
Գնդակին վրայ այնպէս կը ցատկէ, կարծես
մուկ կը բռնէ:

Կատուն եկաւ փխտիկ-փխտիկ
Հաղար նազով ինչպէս հարսիկ,
Դունչը սրբեց թաթիկներով,
Մազը սանտրեց չանչիկներով:

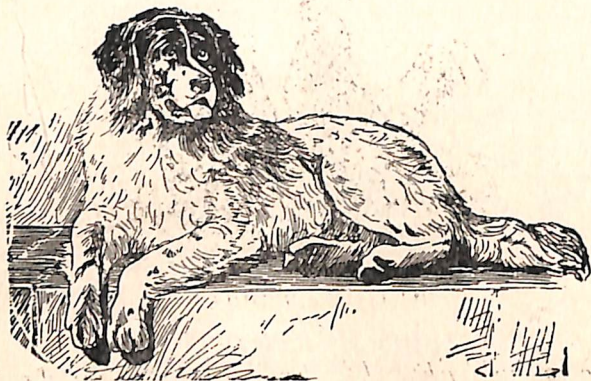
ԻՆՁ ԱՂՈՒՈՐ Է ԴՊՐՈՑ ԵՐԹԱԼ

Ինչ աղուոր է գլրոց երթալ
Խաղալ, երգել, գրել, կարգալ.
Դեռ պղտիկ եմ, բայց շարունակ
Դաս սորվելու ունիմ փափաք.
Բան չեմ գիտեր այսօր իրաւ,
Բայց վարժուհիս այնպէս մ'ըրաւ,
Դասս այնպէս մը սորվեցուց,
Որ կըմբռնեմ ես հիմակուց:
Ան ալ նման է մայրիկիս,
Կր խրատէ, կը կըթէ զիս:

ՀԱԻՐ ԵՒ ԱՔԱՂԱՂԸ

Այս պատկերին մէջ կը տեսնեմ հաւ մը եւ
աքաղաղ մը,
Աքաղաղը հաւէն քիչ մը աւելի մեծ է:
Աքաղաղը գեղեցիկ պոչ մը ունի
Գոյնզգոյն փետուրներով:
Հաւը օգտակար կենդանի մըն է:
Հաւը հաւկիթ կ'ածէ:
Հաւկիթը լաւ սնունդ է պղտիկ տղաքներուն
եւ աղջիկներուն համար:
Ձմեռ ատեն հաւը քիչ կ'ածէ.
Բայց ամառը գրեթէ ամէն օր հաւկիթ մը
կ'ածէ:
Ագարակին մէջ շատ մը հաւեր կը պահեն եւ
հաւկիթները կը ծախեն:
Աքաղաղը առտուն կանուխ կ'արթննայ եւ
կու-կու-լիկ-կու կը խօսի:

ՇՈՒՆԸ

Ասիկա խոշոր շունի մը պատկերն է:
Շունը թաթերը վար կախած կը նստի.
Աչքերը տնկած է զէպի մէկ կողմ:
Մազոտ ականջները երկու կողմերը կախ-
ուած են:

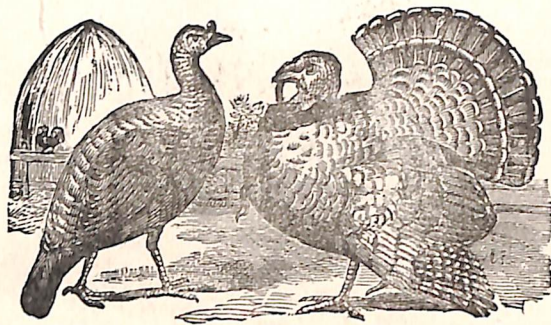
Շունը հաւատարիմ կենդանի մըն է:
Տունին պահապանն է:
Հովիւները միշտ շուներ կը պահեն իրենց
ոչխարները պահպանելու համար:
Գայլերը ոչխարներու վրայ կը յարձակին,
եթէ շուներ չըլլան անոնց բոլորտիքը:
Երբ անձանօթ մէկը տան մօտենայ,
շունը կսկսի հաջել:
Շունը իր տէրը կը գտնէ անոր քալած ճամ-
բաներուն վրայ ձգուած հետքերը հոտ-
ուրտալով:

ՍԻՐՈՒՆ ԳԱՌՆՈՒԿ

Սիրո՛ւն, անմեղ իմ գառնուկ,
Բուրդըդ ճերմակ ու փափուկ,
Վազելով դաշտ ու արօտ,
Մօրըդ կը քաշես կարօտ:
Մի լար, գառնո՛ւկ սիրական,
Փոքրիկ տղու մը նըման,
Կուգայ մայրըդ, հետը շատ
Կը բերէ քեզ անուշ կաթ:

ԵՐԿՈՒ ՀՆԴԿԱՀԱՒԵՐ

Ահա երկու հնդկահաւեր.

Արու հնդկահաւը գեղեցիկ պոչ մը ունի:

Պոչը բացած է հովահարի պէս:

Թեւին մէկը կիսովին բաց է:

Հնդկահաւը թեւեր ունի բայց չկրնար

թռչիլ:

Գլխուն վրայ կտուցին վերեւը բբուկ մը ունի:

Բբուկը կախուած է մէկ կողմ:

Տեսե՞ր ես երբեք հնդկահաւ մը:

Հնդկահաւը համեղ միս ունի:

Ամերիկացիք կուտեն զայն մեծ տօնի օրերուն, մանաւանդ Շնորհակալութեան տօնի օրը:

Ի՞նչ հնդկահաւը մեծ պոչ չունի.

Բբուկն ալ չատ պզտիկ է:

ԳՐԻՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Ահա գիւղակի մը պատկերը.

Գիւղակը բլուրի մը ստորոտը կը գտնուի եւ լճի մը եզերքը:

Լճի մէջ կը տեսնեմ պզտիկ նաւ մը:

Կրնաս տեսնել նաւուն երկու կայմերը:

Մօտիկը կը տեսնեմ երկու կով եւ կին մը:

Կովին մէկը պառկած է գետին,

Միւսը կը կենայ ոտքի վրայ կնոջ քով:

Կինը ձեռքը դրած է կովին վրայ:

Կնոջ ձեռքը կայ դոյլ մը:

Այդ դոյլին մէջ պիտի կթէ կաթ:

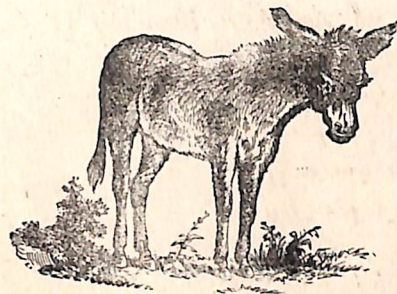
Հոռուն գիւղակին մօտերը կը տեսնեմ ուրիշ կենդանիներ:

Արի, արի, տանտիկին,
Նայիր իմ լիք ծծերին,
Գողնոցդ կապիր,
Առատ կաթ կթիր:
Միայն հորթուկիս,
Սիրուն զաւակիս
Բաժինը թողես
Իսպառ չդարակես:

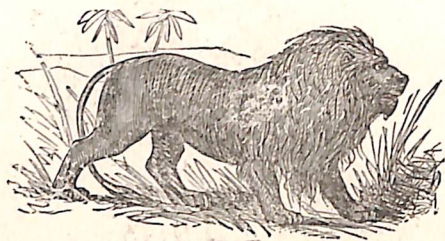
ՁԱՄԲԻԿԸ ԵՒ ՄՏՐՈՒԿԸ

Ահաւասիկ զամբիկ մը եւ իր մտրուկը:
Պղտիկ մտրուկը մօրը կաթը կը ծծէ:
Մատակ ձին զամբիկ կը կոչուի:
Ձին շատ օգտակար կենդանի է.
Մարդիկ կը հեծնան անոր վրայ, թէ զրօ-
տանքի եւ թէ ճամբորդութեան համար:
Մարդիկ ձիով կը ճամբորդեն՝ ուր որ եր-
կաթուղի չկայ:
Ձին կառք կը քաշէ եւ բեռ կը կրէ:
Ձին ալ շատ հաւատարիմ է իր տիրոջ:
Իր գործը համբերութեամբ կը կատարէ:
Ձին խոտ, վարսակ եւ գարի կուտէ:

ԻՇԸ

Էշը ձիէն պղտիկ կենդանի մըն է.
Էշը երկար ահանջներ ունի:
Էշը ձիու չափ զօրաւոր չէ,
Բայց շատ օգտակար կենդանի է:
Կը գործածուի թէ բեռ կրելու եւ թէ հեծ-
նելու:
Էշը շատ ապուշ ըլլալու համբաւ ունի,
Բայց կարծուածին եւ տեսնուածին չափ ա-
պուշ չէ:
Յաճախ աւելի յամառ է:

ԱՌԻԻԾԸ

Գիտէ՞ք թէ ինչ է այս պատկերը:
 Առիւծի մը պատկերն է այս:
 Առիւծը խիստ զօրաւոր եւ ամեհի կեն-
 դանի մըն է:
 Առիւծը կը բնակի տաք երկիրներու մէջ:
 Արուն ունի գեղեցիկ բաշեր գլուխին վը-
 րայ:
 Առիւծը ունի երկար պոչ մը որ կը վեր-
 ջանայ փունջ մը մաղերով:
 Առիւծը մսակեր է, կորսայ զանազան
 կենդանիներ. ճանկերը շատ սուր են եւ զօ-
 րաւոր, արագ շարժումներով իր որսը կը
 բզբտէ եւ կուտէ:
 Առիւծը երբ անօթի է կը յարձակի նոյն
 իսկ մարդու վրայ:
 Առիւծը բազմատամբ ուրիշ գիշատիչ
 կենդանիներու վեհանձն կենդանի մըն է:
 Առիւծը կ'ընտելացնեն մարդիկ եւ զար-
 մանալի խաղեր կը ցուցադրեն:

ԱՂՈԹՔ

Փառք քեզ Աստուած իմ,
 Որ տուիր այսօր,
 Ինչպէս յարածամ,
 Ինծի կերակուր:

Շնորհացդ ցօղէն
 Կաթէ՛ իմ վրայ,
 Որ հոգիս անբիծ,
 Սիրտս սուրբ ըլլայ:

Լոյս տո՛ւր իմ մտքիս,
 Եւ ուղիղ ճամբան
 Յո՛յց տուր, որ մանրիկ
 Քայլերս ընթանան:

Փիղը

Ասիկա փիղի պատկերն է:
 Փիղը ապրող կենդանիներէն ամենէն մեծն
 է:

Փիղը կը բնակի Հնդկաստանի եւ ուրիշ
 տաք երկիրներու մէջ:

Փիղը քիթ տեղ երկար կնճիթ մը ունի որ
 իբրեւ ձեռք կը գործածէ:

Կնճիթովը կրնայ վերցնել նոյնիսկ յարդի
 կտոր մը:

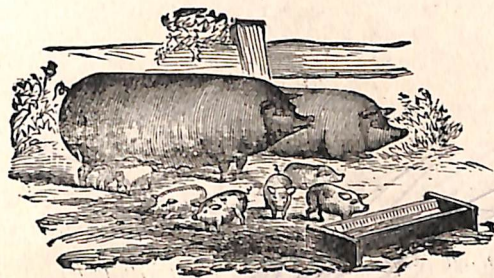
Փիղին վիղը շատ կարճ է եւ խոտ ուտելու
 համար գետին չհասնիր:

Ան իր կնճիթով խոտը կը փրցնէ եւ բեր-
 նին կը տանի:

Կնճիթին երկու կողմը ժանիքներ կը ցըց-
 ուին:

Փիղին մորթը եւ ոսկորները թանկագին
 են:

Փղոսկրէ կը շինեն սանտր եւ ուրիշ զա-
 նազան պիտանի առարկաներ ու զարդեղէն-
 ներ:

ԽՈՉԵՐ ԵՒ ԻՐԵՆՑ ՁԱԳԵՐԸ

Գիտէ՞ք թէ ի՞նչ կը կոչուին այս կենդա-
 նիները:

Այս կենդանիները խոզ կը կոչուին:

Պատկերին մէջ կը տեսնեմ երկու մեծ խո-
 զեր եւ եօթը խոզի ձագեր:

Երկու ձագեր կաթ կը ծծեն իրենց մօր
 ստինքներէն:

Պատկերին մէջ կը տեսնեմ նաեւ ջուրի
 տաշտ մը:

Խոզուկ մը տաշտին մօտեցած է ջուր խմե-
 լու:

Խոզերը կը մեծցնեն ագարակներու մէջ.

Անոնց միսը կուտուի եւ յարդի է:

Խոզը շատակեր կենդանի մըն է:

ՊԱՌԱՒԻՆ ԿՈՎԸ

Ձիւն է դալիս փաթիլ-փաթիլ,
Հետն ալ անձրեւ կաթիլ կաթիլ.
Այդ միջոցին մի պառաւ կին
Հորթ էր փնտռում դաշտի միջին:

Կովը եկաւ տաւարիցը,
Կուրծ ու ծծեր կաթնով լիքը.
Հորթուկս ուր է նա բառաչեց,
Խեղճ պառաւին լացացրեց:

Մինչդեռ այսպէս պառաւ ու կով
Ողբում էին լաց ու կոծով,
Յանկարծ լսեց մի բարակ ձայն.
Կովն իմացաւ, որ հորթն է այն:

Կովը վազեց բառաչելով,
Պառաւը յետքից տընքտընքալով.
Կորած հորթը մօրը գտաւ,
Լիք ծծերը բերանն առաւ:

Ծծեց բոլոր կաթն ու տոզեց
Տանտիկնովը բան չթողեց.
Բայց պառաւը այս անգամին՝
Սիրով ներեց իր հորթուկին:

ԵՂՆԻԿՆ ՈՒ ԻՐ ՁԱԳՈՒԿԸ

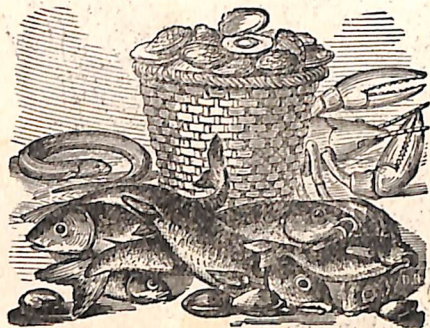
Կը տեսնէ՞ք եղնիկին պատկերը:
Եղնիկին հետ կը տեսնեմ նաեւ իր ձագը:
Եղնիկը երկար եւ ճիւղաւոր եղջիւրներ
ունի:

Ձագը եղջիւր չունի. եղջիւրը ետքէն կը
բուսնի:

Եղնիկի արուն եղջերու կը կոչուի:
Եղնիկը կը բնակի լեռնոտ վայրերու մէջ:

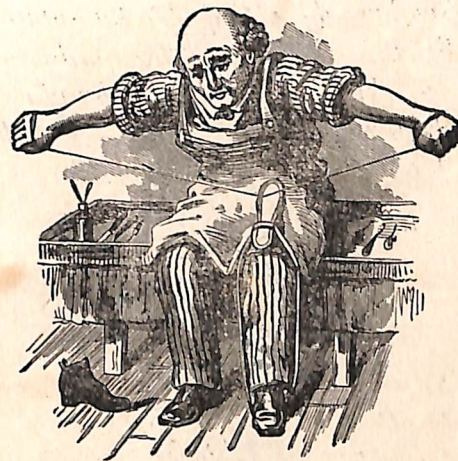
Շատ կը սիրէ թափառիլ բարձր լեռներու
եւ ջրաբեր ձորերու մէջ:

Եղնիկը սիրուն բայց վախկոտ կենդանի
է. խիստ արագ կը վազէ:

ՁՈՒԿԵՐ ԵՒ ԱՅԼՆ

Ի՛նչ կը տեսնէք այս պատկերին մէջ:
 Պատկերին մէջ կը տեսնեմ շատ մը ձու-
 կեր. օձաձուկ մը եւ խեցգետին մը:
 Կը տեսնեմ նաեւ խոշոր սակառ մը:
 Գիտե՛ս թէ ի՛նչով լեցուն է սակառը:
 Սակառը լեցուն է ոստրէներով:
 Օձաձուկը սակառին ձախ կողմն է:
 Խեցգետին սակառի ետեւն է եւ գլուխը
 կերեւի աջ կողմէն:
 Ձուկերը ջուրի մէջ միայն կրնան ապրիլ.
 Երբ ջուրէն դուրս ելլեն կը մեռնին:
 Մարդիկ ջուրի մէջ կը խեղդուին եւ կը
 մեռնին:
 Ձուկերն ալ օդի մէջ կը խեղդուին եւ կը
 մեռնին:
 Ձուկերը խռիկներով կը շնչեն. անոնք
 թոք չունին մեզի պէս:
 Խռիկները ձուկին ախանջներն են:

ԿՕՇԿԱԿԱՐԸ

Փողոցէ մը մի օր անցայ,
 Խանութէ մը ներս նայեցայ.
 Կօշկակարը ասեղն առեր
 Հա՛ կը կարէր, կօշիկ կարէր.
 Թափաթաքթիք, թիքաթաքթիք
 Ահա՛ այսպէս շինէր կօշիկ:

Հերիւններով ծակեր բանար
 Ներբանի վրայ մէկ վեր, մէկ վար
 Ապա փայտէ գամեր կ'առնէր.
 Ահա՛ այսպէս զանոնք գամէր
 Թափաթաքթիք, թիքաթաքթիք,
 Ահա՛ այսպէս շինէր կօշիկ:

Կաղապարին վրայ կը շարէր
Կաշեայ փոքր ու մեծ կտորներ,
Ու մեծ թելովն ասեղն առեր
Հա՛ կը կարէր, կօշիկ կարէր.
Թափաթաքթիք, թիքաթաքթիք,
Ահա՛ այսպէս շինէր կօշիկ:

ԾԻԾԵՌՆԱԿԸ

Պատուհանիս տակ
Իր բոյնը շինեց,
Սիրուն ծիծեռնակ,
Հաւկիթներ ածեց:
Ձագերը ելան
Կտուցներ զեղկան.
Իրենց մօր ըսին
Ձայնով խնդազին
«Բի՛, բի՛, բի՛, բի՛,
Մայրի՛կ սիրելի,
Ձի՛, զի՛, զի՛, զի՛,
Ուտեստ բեր մեզի»:

ՊԱՌԱԽԻՆ ԱՅՄԸ

Պառաւն այծ մը ունէր,
Փոքրիկ, սիրուն այծ,
Ինքն անով կ'ապրէր
Աղքատ մնացած,
Խեղճուկ ու մինակ,
Աղքատ մնացած:

Իր այծիկն օր մը
Ան դաշտը տարաւ,
Դալար հովտին մէջ
Արածել տուաւ,
Կուշտ կուշտ, կուշտ կուշտ
Արածել տուաւ:

Մարտ ամսոյ վերջն էր,
Յուրտ հով մը փչեց,
Պառաւի աչքէն
Այծն հեռու վանեց,
Ափսո՛ս, մեծ ափսո՛ս,
Այծն հեռու վանեց:

Ի հարկէ գայլեր
Այծը լափեցին,
Խեղճուկ պառաւին
Կոտոշներ թողին,
Միայն ու միայն
Կոտոշներ թողին:

Պառաւն էր նստած
Փունջ մը խոտ ձեռին,
Այծը կը կանչէր
Ձայնով տրտմագին.
«Եկուր, սիրո՛ւն ,եկուր»),
Ձայնով տրտմագին:

ԳՍՐՈՒՆ

Եկուր գարուն
Գարո՛ւն սիրուն,
Իե՛ր մեզ արեւ,
Յօղ ու անձրեւ.
Յորե՛ն բուսցուր,
Պտո՛ւղ հասցուր,
Ուտենք, խմենք,
Աստուած օրհնենք:

ԳՈՐՏԸ

Կան կենդանիներ որ թէ ջուրի մէջ կ'ապ-
րին եւ թէ ցամաքի վրայ:

Այդպիսի կենդանիներէն է գորտը, որ կը
տեսնէք վերի պատկերին մէջ:

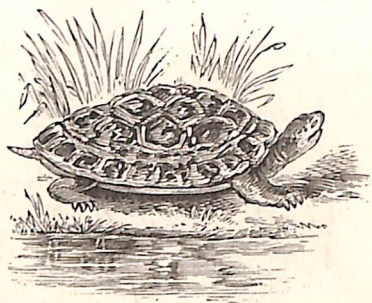
Գորտը պղտիկութեան ատեն ոտք չունի,
այլ գլուխ մը եւ պոչ մը ու կը լողայ ջուրի
մէջ:

Այդ վիճակին մէջ գորտը շերեփուկ կը
կոչուի:

Շերեփուկը թոք չունի այլ միայն խռիկ-
ներ, ուստի ջուրէն դուրս չկրնար ապրիլ:

Շերեփուկը քանի մեծնայ պոչը կ'անյայ-
տանայ, թոքերը կ'սկսին երեւնալ եւ վեր-
ջապէս վերի գորտին ձեւը կ'ստանայ: Այն
ատեն կրնայ ապրիլ թէ ցամաքի վրա եւ
թէ ջուրի մէջ:

Գորտերը կը սնանին ճանճերով եւ որդե-
րով:

ԿՐԻԱՆ

Այս պատկերին մէջ տեսնուած կենդանին
կրիայ կը կոչուի:

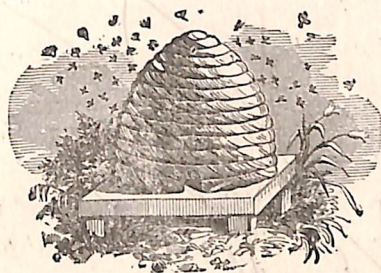
Կրիան իր մարմնոյն բոլորտիքը թանձր
սլատեան մը ունի:

Պատկերի մէջ տեսնուած կրիան գլուխը,
ոտքերը եւ կարճ պոչը պատեանէն դուրս
հանած է:

Երբ շուն մը, կատու մը կամ ուրիշ ոեւէ
թշնամի կենդանի կրիային վնասել ուզէ,
կրիան անմիջապէս իր ոտքերը, գլուխը եւ
պոչը պատեանէն ներս կը քաշէ եւ այդպէս
կը պաշտպանուի: Պատեանը շատ կարծր
ըլլալուն ոչ կը խաժնուի, ոչ ալ կը ճան-
կուի:

Կրիաները կապրին թէ ցամաքի վրայ եւ
թէ ջուրի մէջ:

Երբեմն ջուրի տեսակները կան՝ որ շատ
խոշոր են:

ՓԵԹԱԿԸ ԵՒ ՄԵՂՈՒՆԵՐԸ

Կը տեսնէ՞ք մեղրի փեթակը եւ անոր
շուրջ թռչտող պղտիկ մեղուները:

Այդ պղտիկ մեղուները շատ ժրաջան մի-
ջատներ են:

Լոյս առաւօտէ մինչեւ իրիկուն բզբզալով
կը թռչտին ծաղիկէ ծաղիկ եւ մեղրի հիւթեր
կը հաւաքեն:

Երբեմն շատ հեռու տեղեր կերթան իրենց
սիրած ծաղիկներ գտնելու:

Երբ մեղուն իր պղտիկ մարմնոյն մէջ կը
ամբարէ քչիկ մը մեղրի հիւթ, գայն կը բե-
րէ եւ փեթակին մէջ կը դնէ: Ետքէն նորէն
կ'երթայ նորը բերելու եւ այսպէս մինչեւ
իրիկուն կ'աշխատի:

Ժամանակ մը անցնելէ ետք փեթակը կը
լեցուի խիստ համեղ մեղրի պաշարով:

Մեղրը կը լեցուի մեղրամոմէ շինուած
պղտիկ խոռոչներու կամ բջիջներու մէջ որ
խորիսիս կը կոչուին:

Խորիսխը գեղեցիկ հիւսուածներու երեւոյթ մը ունի:

Մեղունները կը խնամեն ագարակներու մէջ:

Այն ագարակապանը որ մեղու կը պահէ մեղրաբոյժ կը կոչուի:

Զմեռ ատեն մեղունները ծաղիկ չեն կրնար գտնել, ուստի իրենց տաք փեթակի մէջ կը հաւաքուին եւ իրենց պատրաստած մեղրին մէկ մասը կուտեն:

Մեղրին մեծ մասը ագարակապանին կը մնայ, որ հանելով կը ծախէ:

Մեղունները խայթոց ունին. եւ եթէ մէկը անոնց վնաս ընել ուզէ, անոնք կը յարձակին անոր վրայ եւ խայթելով կը փախցնեն զայն:

Հա՛, ծագեցաւ արեգակը,

Հա՛, ծաղկեցաւ մանիշակը,

Մեղուն թողուց իր փեթակը,

Տգտըզալով, տղտըզալով:

Մեղուն թռաւ ծաղկէ ծաղիկ,

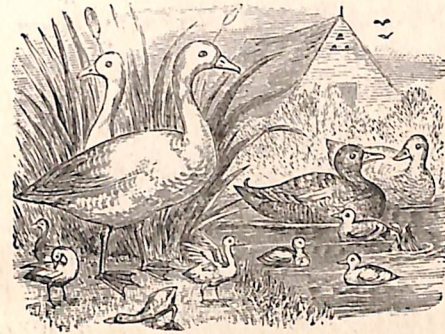
Մեղըր առաւ քաղցր անուշիկ,

Մոմը տարաւ հոտոտ, լուսիկ,

Բզբըզալով, բզբըզալով:

Անուշ մեղըր մանըր տղոց,

Դեղին մոմն ալ ամէն սրբոց:

ԲԱԴԵՐ, ԱԱԳԵՐ, ԵՒ ԻՐԵՆՑ ԶԱԳԵՐԸ

Գիւղի տնակին մօտ լիճ մը կայ, ուր բազերը լողալու կերթան:

Լճի եզերքը վայրի շուշաններ բուսած են:

Բազերը եւ սագերը լողալ շատ կը սիրեն:

Կը տեսնէ՞ք ի՛նչպէս բազերը եւ իրենց ձագուկները հանդարտ հանդարտ կը լողան:

Բազերը եւ սագերը անմիջապէս որ հաւկիթէն դուրս ելնեն՝ տոտիկ տոտիկ կը վազեն դէպի ջուրը եւ շնորհալիօրէն կը լողան:

Ոչ ոք անոնց լողալ կը սորվեցնէ:

Գիտէ՞ք ինչպէս կը լողան անոնք:

Տեսէ՞ք պատկերին մէջ անոնց տոտիկները. մատները մաշկով միացած են:

Ջուրի մէջ անոնք կը բանան իրենց մաշկոտ տոտիկները եւ թիակի պէս ետ առաջ շարժելով առաջ կերթան:

Բազին կտուցը աւելի տափարակ է քան սագին:

ՄԱՆՈՒԿ.—

Բաղբիկ, բաղբիկ,
Կարմիր թաթիկ,
Ո՞ւր ես գնում,
Կամաց, կամաց,
Ձազուկներդ չորս կողմ առած:

ԲԱԴ.—

Ես գնում եմ ջուր բերելու,
Ձազուկներս լուանալու.
Ձազուկներս մաքուր-մաքուր,
Տղոց երեսն աղա է ու մուր:

ՄԱՆՈՒԿ.—

Ճու, ճու, ճու, ճու, շատակեր
Սեւ ու սպիտակ իմ սագեր,
Հերիք, որչափ լողացիք,
Կարմիր տոտիկ լուացիք:
Հերիք, որչափ գետին մօտ
Որդեր կերաք դուք տղմոտ.
Երթանք, երթանք դէպի տուն,
Ձեզ կուտ կուտամ իրիկուն:

ՍԱԳԵՐ

Ղա՛-ղա՛, ղա՛-ղա՛, գրռացին,
Թո՛ղ ջուր մտնենք մենք կրկին,
Դեռ չենք ուզում գնալ տուն,
Մտնել աղտոտ հաւաքուն.
Ջրի մէջ վայր ու վեր
Պէտք է մաքրենք մեր թեւեր:

ԳԻՒՂԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Գետին միւս կողմը կամուրջն ճիշդ ան-
դին կը գտնուի գիւղին պղտիկ եկեղեցին:

Եկեղեցիին դանդաղատունը բոլոր տու-
ներէն ու ծառերէն բարձր կը մնայ:

Երբ կիրակի եկեղեցի ժամանակը գայ,
գանդակը բարձր կը հնչէ գիւղի մէկ ծայրէն
միւսը:

Գիւղի ժողովուրդը մեծ ու պղտիկ կու-
գան աղօթք ընելու:

Գիւղէն բաւական հեռու կան շատ բարձր
լեռներ որ գրեթէ մինչեւ ամպերը կը հաս-
նին:

Անոնց գազաթները յաճախ ձիւնով ծածկուած կ'ըլլան:

Մենք ամէնքս ալ կը սիրենք մեր գիւղին եկեղեցին ու դպրոցը:

Գետակը որ կը տեսնէք հեռուի լեռներէն կուգայ:

Շատ մը աղբիւրներ վտակներ կը շինեն, վտակները իրարու միանալով առուակ կը կազմեն եւ վերջապէս առուակներ ու վտակներ միանալով կը կազմեն մեր տեսած գետակը:

Գիւղի տղաքները ամառ ատեն շատ կը սիրեն լողալ գետակի մէջ:

ՉՄՇԿՈՒՄ

Ձմեռ ատեն մեր գետակը եւ լիճերը կը սառին:

Որչա՛փ ուրախ եւ զուարթ ժամանակ

կ'անցնեն պգտիկները եւ մեծեր սառած ջուրի վրայ:

Դպրոցի եւ գործի ժամերէ դուրս անոնք կը հաւաքուին սառի վրայ եւ ոտքերուն վրայ չմուշկներ անցուցած զուարթօրէն կը չմշկեն:

Ես առանց իյնալու երկա՛ր երկա՛ր կը սահիմ սառին վրայ:

Չմշկելը առողջ դբօսանք մըն է:

Երբ ես չմշկեմ այդպէս, երբեք պաղ չեմ զգար:

ԽՈՒՄԲ ՄԸ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐ

Կը տեսնէ՞ք զինուորներու այս խումբը:

Ամէնքն ալ մէկ ձեւով գտակ եւ նոյն ձեւով հագուստ ունին:

Իրենց հագուստը զինուորական համազգեստ է:

Ամէնքն ալ մէյ մէկ հրացան ունին իրենց ուսերուն վրայ եւ կարգով շարուած կանոնաւոր քայլերով կը քալեն: Իրենց խմբապետը առջեւէն կը քալէ եւ ունի գեղեցիկ ուսնոց մը:

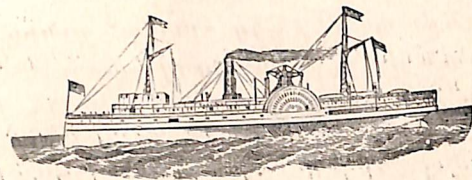
Խմբապետը իր սուրը մերկացուցած եւ ուսին վրա դրած ձիգ մարմինով կը քալէ. զինուորները նոյնպէս ուղիղ եւ ձիգ իրանով անոր ետեւէն կ'երթան:

Խմբապետի քովէն կը քալէ խումբին թմբկահարը:

Զինուորները իրենց պետերուն շատ հնազանդ են, եթէ խմբապետը հրամայէ անոնց իրենց կեանքը զոհել իրենց երկրի պաշտպանութեան համար, անոնք քաջութեամբ յանձն կ'առնեն:

Մեր վատ դրացի թուրքերը եւ քիւրտերը անվախ կուգան կ'աւերեն մեր երկիրը, կը հալածեն, կը չարչրկեն եւ կը ջարդեն մեր եղբայրները եւ քոյրերը, մայրերն ու հայրերը: Կը քանդեն մեր գեղեցիկ եկեղեցիները եւ դպրոցները, կ'այրեն մեր տունները, որովհետեւ հայ զինուոր չկայ զանոնք պաշտպանելու:

Հայրս, մայրս եւ մենք ամենքս կը հաւատանք որ օր մը զինուորներ պիտի դան եւ Հայաստանը պիտի ազատեն մեր թշնամիներէն:

ՇՈՊԵՆԱԻ

Տեսե՞ր էք երբեք շոպենաւ մը:

Շոպենաւը հսկայ չէնքի մը կը նմանի, քիչ մը նեղ բայց շատ երկար, չէնք մը որ ջուրի երեսին վրայ կը ծփայ:

Շոպենաւին մէջ կան շատ մը պզտիկ սենեակներ, խոշոր սրահներ, ճաշարաններ եւ այլն:

Անոր վրայ կգտնուին խոշոր մեքենաներ, որ շոգիով կը դառնան:

Վերի պատկերի մէջ շոպենաւի երկու կողմը խոշոր անիւներ կան, երբ շոգին մեքենաները կը դարձնէ, այդ անիւներն ալ կը դառնան եւ հսկայ շոպենաւը դէպի առաջ կը յողայ:

Շոպենաւին վրայ կան կայմեր, որոնց դադաթը դրօշակներ կը ծածանին:

Մէջտեղը կայ ծխնելոյղը, որմէ դուրս կ'ելլէ թանձր մուխ:

Մարդիկ ծովի վրայ չողենաւով կը ճամբորդեն:

Հայրս եւ մայրս չողենաւով եկած են Ամերիկա, երկար երկար ճամբորդելէ ետք
Ես Ամերիկա ծնած եմ եւ դեռ չողենաւով
չեմ ճամբորդած:

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ

Ահա՛ հասաւ նոր տարի,
Հետը բերաւ նոր բարի,
Մանր տղոց ուրախ օր,
Բարի դաւակ հօրն ու մօր:

Մանր տղայքն են ուրախ,
Ունին կաղին, գոգիանաղ,
Սալորի չոր, չամիչ, թուղ,
Փշատ, ունաբ եւ ընկուղ:

Մանր տղայք, չմոռանաք,
Աշխարհումս չէք մի՛նակ.
Ուրիշ շատ խեղճ տղայք կան,
Աղքատ ու անօգնական:

Նոքա հայր ու մայր չունեն,
Սեւ չոր հացի կարօտ են.
«Աղքատներին ողորմած
եղէք», կ'ասէ ձեզ Աստուած:

Ես պզտըտիկ աղջիկ մըն եմ,
Դպրոց երթալ շատ կը սիրեմ.
Առտուն կանուխ դուարթ կ'ելլեմ,
Հանգիստ նստած՝ դաս կը սերտեմ:

Փախաւ, մամաս դիմ շատ սիրեն,
Աղուոր աղուոր բաներ կ'առնեն.
Բայց ես անոնց չունիմ կարիք,
Թուղթ ու գրիչ են իմ խաղալիք:

ՀՐՇԷՁ ԿՍՌԻՔԸ

Ինչպէ՛ս ձիերը արագ կը վազեն:

Այս կառքը հրշէջ կառք է եւ վրայի մարդիկը հրշէջներ են:

Ձինուորները երկիրը կը պաշտպանեն դուրսի կամ ներսի թշնամիներու դէմ, իսկ հրշէջները քաղաքը կը պաշտպանեն կրակի դէմ:

Հրշէջները զինուորներու պէս քաջ են եւ կարգապահ:

Շատ անգամ անոնք իրենց կեանքը կը զոհեն իրենց քաղաքը կրակէ ազատելու համար:

Երբ տեղ մը ամենապզտիկ հրդեհ մը կը պատահի, հրշէջները անմիջապէս կը ցատկեն կառքի վրայ եւ կը վազեն կրակին վայրը:

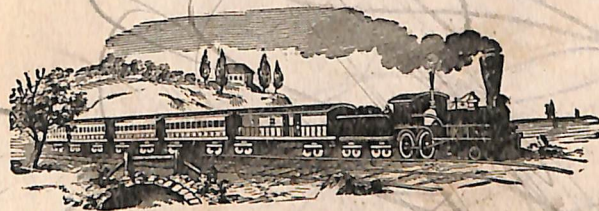
Հաւատարիմ ձիերը կարծես ուրախ են եւ հպարտ կզգան մարդոց օգնութեան հասնելով:

Կառքին վրայ ջեռոց մը կայ որ շոգի կ'արտադրէ. շոգին ջուրը շատ վեր կը ցատեցնէ խողովակի մէջէն եւ ամենաբարձր շէնքի վրայ կը հասցնէ:

Հրշէջները ուրիշ կառքեր ալ ունին, որոնց մէջ զանազան գործիքներ կը պահեն:

Իրարու մէջ անցած սանդուխներ ունին, որոնք կը բացուին, կը բարձրանան եւ բարձրը շէնքերու գագաթը կը հասնին:

Եթէ մէկը շէնքին վրայ մնացած է եւ ներսի սանդուխէն չկրնար իջնալ կրակի պատճառով, կայտառ եւ քաջ հրշէջը անմիջապէս իր բարձր սանդուխով անոր օգնութեան կը հասնի եւ ապահով զայն վար կ'իջեցնէ:

ԵՐԿՍԹՈՒՂԻ

Ի՛նչ կը տեսնէք այս տեսարանին մէջ:

Ես կը տեսնեմ բլուր մը, երկաթուղիի կառախումբ մը:

Կառախումբը մեր բլուրին ստորոտն է եւ
պզտիկ կամուրջի մը վրայէն կ'անցնի:

Կամուրջին ձախ կողմը ծառ մը կայ:

Բլուրին վրայ կը տեսնեմ տուն մը՝ չորս
ծառերով շրջապատուած. հետուն բլուրի
զագաթը թուփերով ծածկուած է:

Երկաթուղին կ'երկարի ծովի եզերքը:

Ծովուն վրայ կը տեսնեմ երկու առագաստ-
տանաւեր:

Նաւերէն մէկը շատ շատ հեռու բլլալու է,
որովհետեւ հազիւ թէ առագաստի զագաթը
կը տեսնուի:

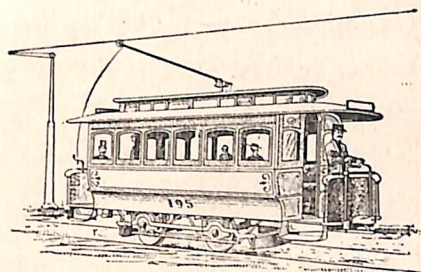
Շոգեկառքի ծխանէն դուլայ դուլայ մուխ
կելլէ եւ ամպի պէս կը տարածուի հեռունե-
րը, բլուրէն ալ անդին:

Մարդիկ քաղաքէ քաղաք երթալու համար
չոգեկառքով կը ճամբորդեն:

Շոգեկառքը ետեւէն երկար կառախումբ
մը կը քաշէ:

Հայրիկիս ու մայրիկիս հետ չոգեկառքով
ճամբորդած եմ ես:

Շոգեկառքով Ուստր դացած ենք, այնտեղ
քեռիս եւ հարսնուկս տեսնելու:

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՌՔ

Ամերիկայի մէջ ամէն տեղ մարդիկ ելեկ-
տրականքեր կը տեսնեն եւ կը հեծնեն:

Քաղաքները այնչափ խոշոր են որ մէկ
ծայրէ միւսը երթալ երկարատեւ պիտի
առնէր ու շատ յոգնութիւն պիտի պատճ.
ռէր:

Հայրիկս ամէն առտու ելեկտրակա
կ'առնէ իր գործին երթալու, իսկ իրիկու
նոյնպէս ելեկտրականքով տուն կուգայ:

Հայրիկիս գործի տեղը շատ հեռու
կառքով մէկ ժամ կ'առնէ, քալելով թեր
երեք ժամ պիտի առնէր:

Պատկերին մէջ կառքին առջեւը կան
է վարիչը:

Ան մէկ ձեռքը բանալիի վրայ դրա
միւսը արգելակի:

Բանալին դարձնելով կառքը կը շարժի, բանալին ետ բերելով ու արգելակը դարձնելով կառքը կը կեցնէ:

Կառքէն ներս սլատուհաններու առջեւ նստած են հեծնողները:

Կառքին ետեւի կողմը կանգնած է կառուղիդը:

Կառուղիդը միշտ հասած փողոցներու անունը կուտայ անցորդներուն, եւ եթէ մէկը դուրս ելնել ուզէ զանգակի հարուած մը կուտայ վարիչին՝ կառքը կեցնելու:

Երբ անցորդը դուրս ելնէ ապահով՝ զանսկի երկու հարուած կուտայ վարիչին եւ սրիչը կառքը առաջ կը քշէ:

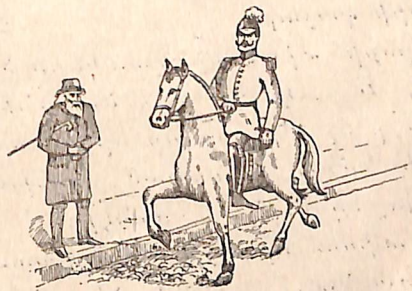
Երբ մէկը կառքը առնել ուզէ փողոցի մը յիւնը կ'սպասէ եւ վարիչին նշան կ'ընէ: սրիչը կառքը կը կեցնէ եւ երբ անցորդը զահով կառք ելնէ, կառուղիդը զանգակի կու հարուածով նշան կուտայ առաջ ելու:

Եւ տեսնէ՞ք կառքի վրայէն անցնող զիծը. զիծէն ելեկտրական հոսանք կ'անցնի և կ'անցնի վրայ գտնուած ձողի միջոցով ու կ'երթայ եւ անիւները կը դարձնէ:

Ձողին ծայրը անուակ մը կայ, որ զիծի երկայնքով կը դառնայ ու ձողը զիծին յարած կը պահէ:

Երբ վարիչը իր ձեռքի տակ բանալին դարձնէ, ելեկտրական ուժը վարի անիւներուն կը հաղորդէ եւ այդպէսով կառքը կը շարժի: Իսկ եթէ ան իր բանալին ետ դարձընէ՝ ուժը բերող թելերը իրարմէ կը բաժնուին ու շարժումը կը դադրի:

Վարիչը արգելակը կը դարձնէ շարժումը շուտով դադարեցնելու:

ԾԵՐՈՒՆԻ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐԸ

Կը տեսնէ՞ք ճամբու եզերքը կեցած բունի պարոնը:

Ան իր գաւազանը թելին տակ առնում է:

Հայրենասէր հայ սըն է ան.

Հայաստանի տխուր լուրերէն անոր սիր-
տը կը խշխշայ:

Կուզէ իր տանջուող աղգակիցներուն օգ-
նութեան հասնիլ, բայց ան հարուստ մը չէ,
որ դրամական օգնութիւն ընէ, երիտա-
սարդ մը չէ որ երթայ ու զէնքի միջոցով
զժբաղդ ժողովուրդը ազատէ:

Եւ տրտում տխուր ճամբուն եղերքը կե-
ցած Հայաստանի դաշտերուն կողմերը կը
նայի եւ կ'երազէ:

Կը տեսնէ՞ք հպարտ եւ ազնիւ ձիաւորը,
որ զինուորական հագուստ ունի, որ երի-
տասարդ է եւ նժոյգ ձի նստած կ'երթայ
շարայրի դաշտը:

Այդ կտրիճ ձիաւորի պատկերը ծերունիի
ազն է: Ա՛հ, կը հառաչէ ծերունի հայրե-
սէրը. ի՞նչ կ'ըլլար որ երիտասարդ մը
լայի եւ նժոյգ ձի նստած, պէխերս ուր-
ած հայոց օգնութեան հասնէի:

Բայց ափսոս որ այլեւս երիտասարդու-
նը չդառնար, եւ ազնիւ ծերունիին բաղ-
նքը սոսկ երազ մը կը մնայ:

Դուք, սիրելի պատանիներ, դուք որ դեռ
տասարդ պիտի ըլլաք, յիշեցէք այս ծե-
նիին դաղափարական երազը: Դուք կըր-
սոյդ երազին իրականութիւնը ըլլալ:

Երբ երիտասարդ ըլլաք, պատրաստ
ըլլա՞ք հայոց օգնութեան հասնելու:

ՓՈՔՐԻԿ ԶԻՆՒՈՐԸ

Երբոր ես մեծնամ

Ունենամ պէխեր,

Պիտի դառնամ ես

Զինուոր անվեհեր:

Հրացանն ուսիս՝

Մէջքս թուր կապած,

Ես պիտի զինուոր

Ըլլամ անկասկած:

Պէխերս ուրած

Ու կանգնած խըրոխտ,

Յառաջ պիտ' երթամ

Քայլով անյողդողդ:

Յառա՛ջ, օ՛հ, յառա՛ջ...

Մէ՛կ, երկո՛ւ, ա՛ջ, ձա՛խ...

Այսպէ՛ս ես մարզանք

Պիտ' ընեմ անվախ:

Ես պիտի կռուիմ

Թշնամիին դէմ,

Եւ հայրենիքիս

Վրէժը լուծեմ:

ՄՇԱԿԻՆ ԵՐԳԸ

Ահա ծագեց կարմիր արեւ
Տաք եւ պայծառ է օրը,
Դէ՛, քաշեցէ՛ք, սիրուն եզներ,
Յառաջ տարէք արօրը:

Արտը վարենք, աղօս փորենք,
Խոր աղօսներ հողին մէջ.
Սերմը ցանենք, որ հունձ հնձենք,
Յորեն դիզենք կալին մէջ:

Կըզայ ձմեռ—մենք վախ հունինք—
Ուրախ կ'անցնի մեր օրը.
Ուտելու միշտ պաշար ունինք,
Լի եւ կուշտ է մեր փորը:

Դէ՛, քաշեցէ՛ք, սիրո՛ւն եզներ,
Ծուտով վարենք արտերը,
Թող չասեն մեր դրացիներ՝
Ծոյլ են հայու եզները:

ՀԱՅԿ

Ինչպէս ամէն ազգի՝ նոյնպէս մեր
ազգի սկիզբը շատ յայտնի չէ. միայն ա-
ւանդութիւնով քիչ մը տեղեկութիւն հա-
սած է մեզի:

Մեր առաջին պատմագիրը Մովսէս Խո-
րենացին էր, որ մեր ազգի ծագման մասին
հետեւեալ աւանդութիւնը գրի առած է.

Մեր ազգին նախահայրը եղած է Հայկ
նահապետը, որ Բաբելոնէն Հայաստան ե-
կած էր:

Մարգրիկ Բաբելոնի մէջ բարձր աշտարակ
մը շինել փորձեցին նոր ջրհեղեղէ մը ազա-
տելու համար, բայց լեզունին խառնուելով

լիւար չկրցան հասկնալ եւ աշտարակը մնաց
կիսկատար: Այնտեղ Բել անուն բռնաւոր մը
սկսաւ ամենուն վրայ իշխել. բայց մեր ա-
զատասէր եւ հսկարտ նահապետը չուզեց հը-
նազանդիլ անոր, եւ իր ամբողջ գերդաս-
տանով եկաւ Հայաստանի Տուրուբերան
դաւառը հաստատուեցաւ. իր հիմնած ա-
ռաջին գիւղը Հայկաչէն կոչուեցաւ:

Բել երբոր իմացաւ Հայկի հեռանալը շատ
զայրացաւ եւ բազմաթիւ զօրքով անոր ե-
տեւէն դնաց: Քաջ նահապետը առանց վա-
խու անոր դէմ ելաւ եւ պատերազմի մէջ նե-
տով մը դայն սպաննեց: Անոր վրայ Հայկի
դաւակները երկար ատեն խաղաղ կեանք մը
վարեցին:

ՍԱԹԻՆԻԿ

ԱՐՏԱՅԵՍ Բ

Հայոց աւանդութիւնը հիանալի պատմու-
թիւններ ունի Արտաշէս Բ.ի համար:

Արտաշէս Բ. իմաստուն, բարի եւ քաջ
թագաւոր մըն էր. անոր օրով Հայաստան
երջանիկ կեանք մը կը վարէր:

Ալանները Հայաստանի վրայ արշաւել
փորձեցին, բայց Արտաշէս յաղթեց անոնց
եւ Կուր գետէն անդին փախցուց, Ալանաց
թագաւորի որդին գերի առնելով:

Ալանաց թագաւորի աղջիկը Սաթենիկ,
Կուր գետի եզերքը գալով Արտաշէսէն
խնդրեց որ իր եղբօրը խնայէ: Արտաշէս հի-
ացաւ անոր գեղեցկութեան եւ խելացի խօս-

քերուն վրայ եւ հաշտութիւն կնքելով ա-
նոր հետ ամուսնացաւ:

Հայոց հին երգիչները փառքով կ'երգեն
Արտաշէսի եւ Սաթենիկի ամուսնութեան
հանդէսը, եւ կ'ըսեն թէ առատ ոսկի և մար-
գարիտ կը տեղար Արտաշէսի փեսայու-
թեան եւ Սաթենիկի հարսնութեան ատեն:

Արտաշէս այնչափ սիրւած էր իր ժողո-
վուրդէն որ երբ մեռաւ՝ շատեր կ'ուզէին ա-
նոր տեղ թաղուիլ:

ԱԱՐՄԻՐՆ ՎԱՐԳԱՆ

Քաջն Վարդան Մամիկոնեան հայոց սպա-
րապետն էր եւ Սահակ Պարթեւ հայրապետի
թոռը:

Իր օրով Հայաստան Պարսից զերիչխա-
նութեան տակ ինկած էր: Պարսից Յազկերտ
Բ. թագաւորը Հայաստանի նուաճումը ա-
պահովելու համար՝ փորձեց հայ ժողովուր-
դը կրակապաշտութեան դարձնել: Հայոց
նախարարները իր քով կանչելով միտքը
յայտնեց անոնց եւ պահանջեց որ ամենքն ալ
Պարսից կրօնքին յարին եւ Հայաստան եր-
թալով ժողովուրդն ալ դարձնեն: Վարդան
այդ նախարարներու մէջն էր:

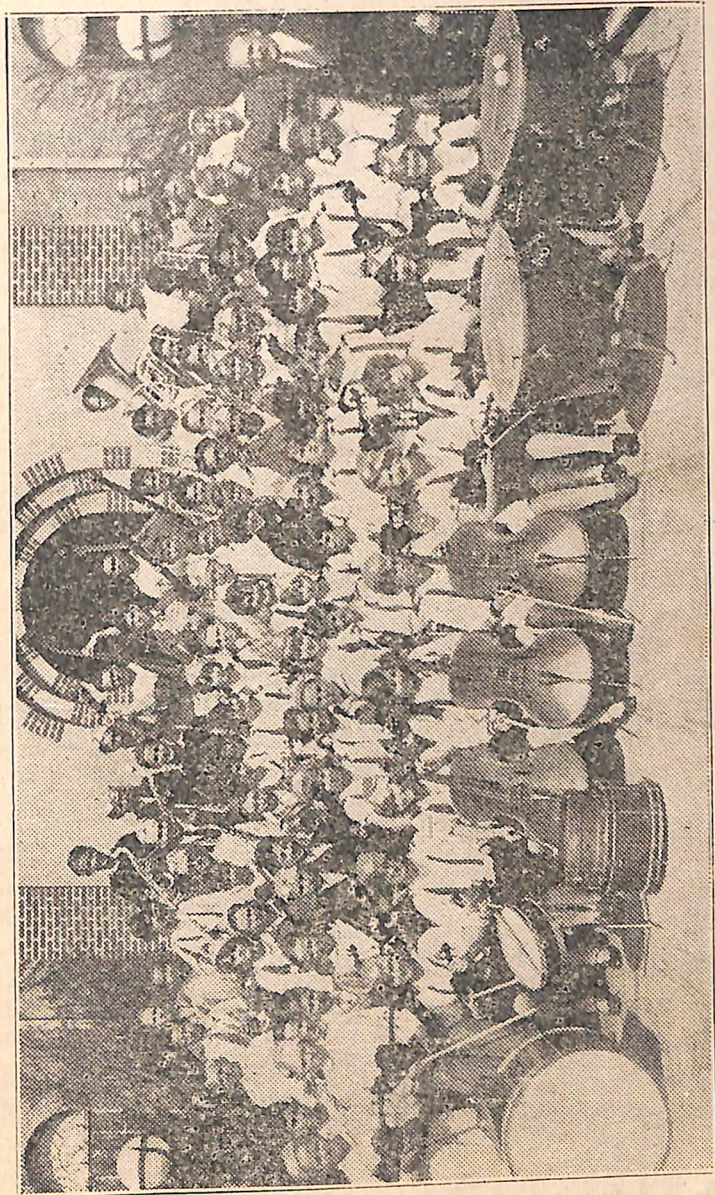
Նախարարները տեսնելով որ երկրին վի-

ճակը շատ գէշ պիտի ըլլար եթէ հակառակէ-
ին, որոշեցին առժամաբար ընդունիլ Յազ-
կերտին առաջարկը:

Բայց Հայաստան վերադառնալէ ետք,
Պարսից մողերը հալածեցին եւ բացէ ի բաց
հաստատ մնացին իրենց կրօնքին մէջ:

Յազկերտ մեծ բանակ մը ղրկեց Հայոց
դէմ: Քաջն Վարդան վաթսուն հազար կրտ-
րիճներով անոր դէմ ելաւ, բայց դժբաղդա-
բար նախարարներէն մաս մը ուխտադրութե-
ան եւ դաւաճանեցին հայոց դատին: Ոչ
միայն Վարդանի բանակը բաժնուեցաւ, այլ
եւ դաւաճան մաս մը Պարսից կողմը անցաւ:
Անհաւատար եւ քաջ կռուի մէջ Վարդան ին-
կաւ հազար երեսունը վեց նահատակներով:

Հայերը թէեւ պարտուեցան պատերազմի
մէջ, բայց Վարդանին արիւնը ի դուր չի
թափուեցաւ. բարոյական յաղթութիւնը
Հայոց կողմը մնաց եւ իրենց կրօնքը պաշ-
տելու ազատութիւնը շահեցան:

Cut used by courtesy of Star-News
The Washington Junior High School Orchestra, composed of 96 players, is just finishing a very busy season. They have played a total of 32 concerts including appearances at Muir Tech and Pasadena High assemblies, and a concert on the air through K.P.S.N.

The Washington Jr. High athletic teams had a very successful season. We won the tennis shield and tied for the soccer shield. We had many championship teams. But when one division won the championship, another would fall down and therefore lose the shield. Washington did very good work by placing second in the rest of the sports. May we hope for four shields next year. The following is a summary of the sports of the year.

Soccer:

Tied with McKinley for shield.
Washington Seniors champions.

Basketball:

Washington took
second place.

Juniors champions.

Track:

Second place.

Lewis Peters
broke shot put
record distance, 49 f . 2 inches.

Baseball:

Second place

Intermediates and Seniors
champions.

They lost no games.

Tennis:

Won shield.

Vernon Chambers, Intermediate
singles champion of city.

Won Inter. doubles.

Won Junior singles runners up
in Senior singles and doubles also

The G. A.A. held a business meeting Tuesday June 14, for the purpose of awarding sixteen numerals, nineteen stars, six 800 point pins and seven 1200 point emblems.

Those who got the 1200 point emblems, the highest awards, were

Gertrude Bowman M. DeBoni

Peggy McClymont Marion P

Odessa Williams Kathryn

Alta Thomas

How Monks Hill Got Its Name

Of this Judge Eaton writes;

"Mr. Monks, a Bostonian, came here about 1858, and purchased Griffin and Wilson about two thousand acres of land, including the 'Red Hill' (Monks Hill) as it used to be called. With this tract he also acquired all the waters flowing in the canyon (canyons) above its mouth. Griffin and his son had already constructed a dam from the water source to a point below of Monks Hill, with a view of improving a large supply of storm water there. The work was done by a Frenchman named Dargue, who previously had been tunneling into the hills at Lincoln Park for hydraulic-line the same place where the old Padres obtained all the lime for their cement masonry at different Missions. It had such value as a cement plaster that it is said by the missionaries hauled it in Mexican carretas with ox teams even as far north as Monterrey."

Upon this hill now stands the beautiful building of Washington Jr. High

2013 4146

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0061044

Մեր Հրատարակութիւնները

Բառարան Հայերէնէ Անգլիերէն, Ե. Տպագրութ.	\$.50
„ Անգլիերէնէ Հայերէն, Ե. „	.75
Նրկութի Միասին Կազմութիւն, (Բարակ բուր)	1.00
Պատկերազարդ Ջրուցատրութիւն, Գ. Տպագրութիւն	1.50
Մուսավիւր Միւսեալեմ	1.00
Սեռային Առողջաբանութիւն	1.00
Դորձնական Առողջաբանութիւն	.75
Ժողովրդային Ներգրան, Բ. Տպագ.	1.50
Փարլամենտական Կանոններ	.20
Ամերիկահայ Նամականի, Անգ. Հայ.	1.00
Մեփիսթի Չարաննի Հնարամտութիւնները	.25
Ախթար Սղբայր	.25
Դադնիս Կանանց	.10
Նարեկեան Հօնայի Զուարճալիքները	.35
Պնդութիւն եւ Անոր Դարձանք	.15
Լուսանկարչութիւն	.25
Բաղդադոյց եւ Նրազան	.10
Այբ Բէն, Քարթոնի վրայ	.05
Փօղ Քարդեր, Տղբեր	.15
Քերական-Որոշորացարան	.10
Քերական-Որոշորացարան եւ Մայրենի Լեզու	.30

ԴԻՐԵԿՏՆԵՐ

E. A. YERAN

795 Washington St.

Boston, Mass.